

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
pol leta 1 „ 60 „
četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v škofjsk.
poslopju (Bischofhof.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —
Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce; če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Nov boj z prusko Nemčijo.

Pahnjeni naši prusaki radi izobešajo pruske in nemške zastave pri raznih svečanostih. Očitno kažejo, kako močno ljubijo prusko Nemčijo in njenega Bismarka. Toda vsa goreča ljubezen jim ne pomaga nič. Bismark ostane neizprosljivi sovražnik Avstrije, kar sedaj kaže posebno z tem, da nam je gledé naše kupčije z Nemčijo napovedal hud boj. Ob novem letu ima poteči sedanja kupčijska naša nagodba z nemškimi deželami, česar se vsak domoljub veseli. Kajti ova nagodba nam je bila na veliko škodo. Sklenjena bila je namreč tako, da so Nemei svoje pridelke in izdelke lahko k nam vvažali plačujoči nič ali le malo colnine na meji. Naše dežele je kmalu poplaval tuje blago. Neizmerno veliko milijonov denarja je odšlo v prusko Nemčijo, med tem so pa naši rokodelci, obrtniki, fužinarji, fabrikanti začeli dela in prisluzka stradati in propadati. Edini Magjari so nekoliko vjeli haska. Toliko namreč, kolikor so žita, vina in klavne živine proti nobenej ali vsaj znižanej colnini prodali na Nemško. Ali to ni bilo veliko. Največ svojih pridelkov prodavljajo Magjari vendarle nam, svojim prvim sosedom in so-državljanom. Dosedanja kupčijska nagodba z Nemčijo bila je vsekako Avstriji na kvar. Torej so naši dunajski ministri celó domoljubno ravnali, ko so boljšo nagodbo hotli doseči. Vendar to je Bismarka silno razjezilo. Kar hipoma je vse po-govore z našimi ministri pretrgal. Ali se mu mo-ramo podati in po nemških fabrikantih slačiti dati, kakor do sedaj, ali pa nam zapre vse svoje meje, o čemur pa zopet Bismarkovi stari zavezniki, Mag-jari, hudo godnjajo. Ti se namreč bojijo, da bi kde sedaj morali svoje žito sami pojesti in vino sami popiti, kar je pa prazen strah. V tej zadregi so naši ministri z ogerskimi se porazumili tako, da bodo z novim letom na celi meji proti Nemškemu začeli naši financarji od tujega blaga pobirati col-nino po celó novih, deloma pozvišanih tarifah. Gledé teh tarif so ljudje različnih misli, hvali jih pa malokdo.

Nove tarife so uredjene po 100 kilo čistega blaga t. j. ne gledé na zavitke, zaboje in posodo. Colnina znaša torej pri 100 kilo kave 24 fl. (pri 1 kilo 24 kr.), pri sladkorju 15—20 fl., hmel je nastavljen na 5 fl., voli ali biki 4 fl., krave 1 fl. 50 kr., teleta po 75 kr. Vino tuje se bo na meji vagalo z posodo vred in od 100 kilo računilo po 12—20 fl. colnine; tuje vino se bode torej znatno podražalo, kar bo seveda našim vinogradarjem jako po volji; naša gospoda itak preveč gladi po tujem vinu! Žganjica je nastavljena z colnino na 24 fl. od 100 kilo, likerji na 40 fl., sir na 9 fl., tkanine iz pavole na 32—90 fl., žamet in špice na 70—150 fl.; tkanine iz platna in ovčje volne na 12—150 fl.; iz žide pa na 150—300 fl. od 100 kilo; dalje od 100 kilo železa 50 kr., od šinj 1 fl. 50 kr., od železa v šibah in palicah in od jekla (ocla) 2 fl. 50 kr. do 3 fl. 50 kr., od pleha po 4—8 fl. Brez colnine smejo k nam črez mejo: žito, moka, kruh, konji, perutnina, kože, drva, ogelje, srebro, zlato; le od vsakih 100 kilo rajža bo treba plačati 2 fl.

To so nove tarife, kakor so jih naši ministri z ogerskimi vred nastavili, in ki bodo ob novem letu obveljale, ako jih dunajski in ogerski državni zbor sprejmeta. Mnogim ove tarife gotovo ne bodo dovoljne, najmenje pa Bismarku. Ta je tudi res že začel močno groziti se in nekateri trdijo, da bo iz colninske borbe si uzrok izvil ter nam zopet napovedal — krvavo vojsko!

Šolsko prašanje pa avstrijski katoličani.

IV. Ali razumete, gospôda moja, ta stavek, ali si ne mislite tukaj, da je v teh besedah ravno taki pomen. kakor v znanih besedah časopisa učiteljskega društva nad Anizo, o katerih je bilo govorjeno v deželnem zboru nad Anizo pa tudi v državnem zboru; stavek se pa glasi: „Nova šola — pri nas — naj nikar, kakor prejšnja otrok ne izreja v kristijanje, marveč naj jih izreja v ljudi“. Ali razumete, kaj se to pravi? (Klici: žali Bog, da!) Gotovo, da si niso vsi, ki hvalijo in se po-

tegujejo za novo šolo, v zavesti teh smotrov. A kdor globočje gleda, vé, odkod izhaja ta misel in kam da mora pripeljati, in kdor tega ne vidi, ta živi v zaslepljenosti in pomaga s tem, kar dela, smotrom podvzetnikov, akoravno morda to ni njegov namen. Da, nekateri so še celó te misli, da s to napravo izvanredne zasluge za državno oblast pridobé. (Veselost.)

Kako pa pridemo mi v katoliških deželah Avstrije do vredbe takih šol? Ako ljudje imenovanega duha hočejo iz svojega napraviti take šole za svoje otroke, je to umevno. A ne takisto so take šole pri nas nastale. Pri nas so prišle sè splošnimi vredbami; postava jih je vpeljala. Postava je na jeden hip vse naše katoliške šole spreobrnila v brezverske imenovane vrste. Kako se je to zgodilo? S državnim šolskim monopolom (samoprodaja). Kako pa se je začel državni šolski monopol? Začetek tega v nekaki meri lahko iščemo pri luteranstvu; to je namreč naredilo deželnega kneza za najvišjega škofa (summus episcopus) in po pravilu, da šola spada k cerkvi, je tudi on postal gospodar v šoli, ali namesto njega njegovi vradniki. Vendar se še celó v protestantovskih šolah ta misel ni precej popolnoma razvila, še tam so verske šole ostale dolgo časa pod nadzorstvom cerkvenih oblastij. Popolnoma jasno je bilo postavljeno pravilo državnega šolskega monopola še le ob času francoske prekucije, takrat namreč, ko je najhuje divjala. Tistega časa, l. 1793. je bilo, ko je jeden poslanec v zbornici (konventu) rekel: „Otroci obojega spola naj se na državne stroške skupaj izrežajo pod sveto postavo enakosti“ in Robespierre je to misel sprejel in terjal, da odgoja v prihodnje nima več biti prosta; Danton jo je sprejel in naravnost rekel: Otroci slišijo najprej ljudovladi in potem še le starišem. In na podlagi teh spodbudljejev je bil sestavljen osnutek postave tega zadržaja: Kdor odteguje svoje otroke javnemu poduku, temu naj se za ta čas vzamejo državljanske pravice. Državni monopol ravnokar razglašen je bil v najtesnejši zvezi z najbolj surovim bogatjstvom, razglašen je bil v tistem času, ko je boginja pameti imela svoj slavnostni spreved po ulicah Pariškega mesta. Imenovani osnutek ni bil sprejet v postavo. Železna roka Napoleonova ga je prehitela in zatrla bogotajno revolucijo. On je hodil svojo pot, in leta in leta je zdihovala Evropa. zdihovala so ljudstva v nji; tisti, ki so se l. 1793. prestrašili nad gospodarstvom v Franciji, so tega pozabili zaradi prigodkov, ki so se za njim vršili. A prekucija je po krtovo rila pod zemljo in naredila pota do vseh ljudstev. Vsi ljudje, ki so več ali manj zagazili v materielno smer in zaradi tega prišli ob vero, ki je jedina pravo ravnilo v življenji, so se zoreli za take misli, ki so izvirale iz francoske revolucije, in ki so, prvokrat prikazavši se, svet tako prestrašile. In tako tedaj pride, da je prišla med ljudstvo misel državnega šolskega monopola, to misel ni vsililo razjarjeno ljudstvo

v ljutem boji, ampak prišla je v dostojnejši obleki, na videz v obliki pravnih postav. Tako smo tudi mi prišli do tega. Pri nas državna šola ni postala vsled zapletenih praktičnih razmer, kakor v Ameriki ali na Angleškem i kaj še! ne zaradi tega, da ni bilo mogoče vstanoviti verskih šol zaradi dejanskih razmer, ampak zgol iz učenostnih razlogov. Najprej so rekli: Vednost je prosta, a za tem: državne službe so pristopne vsem brez razločka vere; na to pa je prišel izrek: šola je državna naprava, tedaj so vsi učitelji državni uradniki, tedaj so tudi vse učiteljske službe pristopne provicem, ne gledé na njih veroizpovedanje. Ako se danes pritožimo o zlu, ki izhaja iz tega, odgovarjajo nam pa s paragrafi te postave. Razlogov nihče ne ometuje, marveč — postave se ne sme nihče dotakniti. A, gospôda moja, katera postava je nedotakljiva? Le jedna je, to je božja postava, vse človeške postave so prenaredljive (wandelbar) in naime v vstavnih državah je prvotna misel, da so vse postave prenaredljive. In bile bi že prenarajene, ko bi ne bilo mnogo ljudi, ki niso iz hudobne volje, marveč iz zaslepljenosti nezmožni spregledati, kam nas stvar pelje. Le jeden ni preslepljen pri vseh zmotnjavah sedanjega časa, in to je naš sveti oče, papež Pij IX. Tedaj je precej tačas, ko so se začenjale pri nas te obžalovne postave, govoril o tem; obseg tega govora ne bomo pozabili, dasi avno teh besed ne navajamo.

Pri nas je pa vsled tega, kakor sem rekel, namreč vsled državnega šolskega monopola in brezverskega šolskega sistema, ki je bil vpeljan s pomočjo državnega šolskega monopola, splošno in redno nastopilo stanje, ki je vsi gledamo z globoko žalostjo, naime zaradi tega, ker smo nasproti njemu vsi kakor da bi bili ohromeli. Ker je vsa administracija pri šoli postala birokratični državni stroj, prihaja iz tega, da je z ozirom na šolsko posamezno delavnost oslavljen vpliv tistih, ki stvari vidijo z lastnimi očmi, in ki bi bile pred vsem poklicani, gledati na to, da šola stori svojo dolžnost.

(Konec prihodnjic.)

Gospodarske stvari.

O zavarovanju proti ognju.

(Svoj m krajanom na razmišljanje spisal Jožef Žitek, profesor v Ptuj.)

II. Društveni kom gornje-radgonske zavarovalnice, kateri bodo vsled §. 10 pravil prisiljeni najmanje 10 let pri društvu ostati, mogla bi se, kakor smo se onkrat dovoljno osvedočili, mesto odlehenja težka butara na pleče naložiti; siromaki pogorelci bi pa še vrh tega v najhuje zadrege prišli. Kaj takega se pri društvih, ki celo deželo ali več dežel obsegajo, nikakor ni bati. Tako je postavim graška vzajemna ali medsebojna zavarovalnica razširjena po celotaj Štajerskoj, Koroškoj in Kranjskoj in šteje

zdaj t. j. ob Mihaljevem tekočega leta 87.407 deležnikov, ki so zavarovani z 196.952 poslopji v vrednosti 101 milijon 417.968 gld. Za pokretnosti ima ona posebno opredeljenje in pri taistem je 8489 zavarovanih v vrednosti 22 milijonov 117.710 gld. Vsa pri vzajemnoj zavarovana vrednost je tedaj čez 123 milijonov goldinarjev. Matice ali rezervafonda je 870.645 gld. in ta je od večine v hranilnicah obrestonosno naložen, tedaj se ni bati, da bi se škoda platiti ne mogla, ko bi tudi 10 ali več ob enem hipu pogorelo. Kako pa bi bilo v gornje-radgonskem okraju, ko bi škoda le 10.000 gl. znašala, zračunilo se je že poprej. Res se je v našem okraju v poslednjih 10 letih eno za drugo več premije položilo, kakor je škoda znašala. Od početka leta 1867. do konca 1876. odrajtal je namreč gornje-radgonski okraj 54.264 gld., škode pa se je plačalo 31.676 gld.; tedaj se je v teh desetih letih 22.588 gld. več v Gradec poslalo, kakor nazaj. Da pa se je med tem v letu 1868. in 1875. premije plačalo 9212 gld. in odškodovanja pa 14.255 gld., da se je tedaj čez 5000 gl. več nazaj poslalo, kakor v Gradec, tega Orebovčani vendar nikomur niso oবাদili. V tekočem letu plačal je naš okraj 3915 gld. 41 kr. graške zavarovalnici, odškodovanja pa je do male Meše dobil 4980 gld. 93 kr. Po takem ima gornje-radgonski okraj tudi letos že čez 1000 gld. „prefta“, in Bog zna, koliko še ga bo do novega leta. Morebiti je kde komu žal, zakaj se vsako leto tako ne godi? Po takem bi dobro bilo, če bi prav po gostem gorelo. Jaz svojemu domačemu okraju želim, da bi se želja onih računarjev, ki tako modrujejo, nikdar ne izpolnila, ampak mislim, da bi bilo najbolje, ko bi nikoli ne krajcarja nazaj pošiljati ne trebalo. Vem v našem okraju za maličko ves, gder hvala Bogu že čez 40 let ni gorelo. Posestniki one v tem oziru srečne vesnice plačujejo vedno zavarovalnici okoli 70 gld. na leto. Ko bi se oni penezi bili po šest od sto v kako hranilnico polagali, bi kapital z vsemi obresti vred, že čez 13.000 gld. narastel. No, zavolj tega od zavarovanja odstopiti, ali pa na zavarovalnico se hudovati, zakaj njim nikoli nič nazaj ne povrne, in si zato lastno zavarovalnico osnovati hteti, kaj takega onim možem še ne na um prišlo, k temu je že skoro „pecirski-obmanska“ modrost potrebna. Če bi vsaki okraj in vsaka občina ali vsaki poedini posestnik htel nazaj dobiti, kar je zavarovalnici odrajtal, onda ne treba zavarovalnic, tedaj se naj vsak pri sebi zavaruje.

Poglejmo še zdaj malo v sosedni ptujski okraj. Tam imamo občino Cirkovce. Čuli ste o strašanskem ognju, ki je tam bil 15. maja l. 1872. Do 20. junija, tedaj za pet tednov, plačala je vzajemna graška zavarovalnica onim pogorelcem 21.736 gld. odškodovanja. V cirkovsko občino spadajo tudi vesnice Draženci, Starošinci in Pongerci. V letu 1875. dobili so Draženci 2101 gl. 14 kr., Starošinci 932 gl. 80 kr., v letu 1876 zopet Dra-

ženci 1020 gl. 76 kr., Pongerci pa 11.525 gl. 65 kr. Občna cirkovska dobila je tedaj v petih letih 37.316 gld. iz graške zavarovalnice. No, tota so pač „būpš k tali prišli“, rekli bodo more biti orehovski modrijani. Zares, tak „būpš“, da njim Bog pomagaj!

Da pa so tožbe na postoječe zavarovalnice zlasti pa proti vzajemni graški, pri kateri je največ poslopij v našem okraju zavarovanih, gledé dragoče k večemu neresnične, videlo bo se iz sledečega. (Dalje prihodnjic.)

Sadunosna drevesa z apnom pomazati kako in kedaj? Sadunosna drevesa z apnom o pravem času pomazati je zelo koristno, na drugi strani pa, če se o nepravem času z apnom pomažejo, jim je to lahko na veliko škodo. Praša se tedaj, kateri čas je za to delo pravi? Skušnje in opazovanje je pokazalo, da je za mazanje sadunosnih dreves z apnom takrat najboljši čas, ko jim listje odpade in ko se k zimskemu počitku pripravljajo. O tem času se spravljajo tudi razni mrčesi k zimskemu spanju, med njimi najbolj metulj zmrzlin, ki o tem času po deblih gori leze in v skorjine razpoke svojo zalego polaga. O topli spomladi se iz nje hude škodljivke njegove gosence izležejo. Če se pa drevje do vej z apnom pomaže, se imenovanemu metulju pot na drevo po deblu zapre in njegova zalega zatara. Vrh tega varuje trdna apnena skorja debela hudega zimskega vremena. Zato je dobro drevesno deblo na vetrovni strani, na kateri se posebno huda burja v njega zaletava, bolj na debelo pomazati. Temu nasproti pa je mazanje z apnom sadunosnim drevesom le bolj škodljivo, kakor skušnje pa tudi naravoslovje uči. Mazanje z apnom spomladi ne zabranjuje znanim mravljam po deblu gori lezti, zapira pa kožne luknjice o času živjčšega kroženja soka pod skorjo drevesno, kar zvonajni vpliv zraka deloma obtežuje pa tudi izhlapljenje iz kože več ali manj zavira. To bi se sicer tudi o mazanju jesenskem reči moglo, ali jeseni se je, kakor smo že rekli, vse življenje v drevesu, če še tudi ni popolnoma, vstavilo, tako vsaj zelo oslabeledo in počasno postalo, dokler da do spomladi zimsko vreme apneno mažo več ali manj od drevesnih debel opere.

Uši na domači živini in kako jih odpraviti. Kot gotov pomoček proti ušim na domači živini se priporoča karbolova kislina. Okoli 8 gramov sirove karbolove kisline vlije se v 0.3 litre vode, kateri se je 30 gramov vinskega cveta, špirita, prililo. Ta zmes se dobro med seboj pomeša in z njo koža dvakrat na dan tam pomaže, kjer ima živina uši. V treh dneh so pre uši pregnane. Ravno tako se morejo tudi bolhe in drugi mrčes pregnati.

Jabelka, kako jih dolgo črstva ohraniti. Vzamejo se popolnoma zrela jabelka, ki niso prav nič poškodovana; če so vlažna ali kakor koli

rosna, se z suho ruto dobro obrišejo. Potem se dno posode (zaboja ali soda) za palec debelo z gipsom potrosi in na to jabelka z receljni na vzgor polože, vendar tako, da se sad sada ne dotekne. Na to lego se zopet toliko gipsa potrosi, da so prostori med sadjem izpolnjeni, na kar zopet lega jabelk pride in tako naprej, doker, da je cela posoda polna. Posoda se mora pa podložiti, da njeno dno ne stoji neposredno na vlažnih tleh. Gips brani mokroti, da ne more do jabelk, pa tudi da sadje spremembo toplote in mraza manj čuti in da se med seboj ne dotika. Tako hranjena jabelka ostanejo črsta in okusna.

Novo šolsko leto na podkovski in živino-zdravniški šoli v Ljubljani se je začelo 12. nov. Sprejelo se je letos 15 učencev, 3 več kakor lani, in sicer 7 Kranjcev, 4 Štajerci, 3 Primorci in 1 Korošec.

Sejmovi na Štajerskem. 25. nov. Loče, Kaniža, Ptuj, Šoštanj, Dobje; 30. nov. sv. Andraš v slov. gor. Svičina, Vržej, Rogatec in Bizeljsko.

Sejmovi na Koroškem. 25. nov. Greifenburg, Gmünd, Gloznica; 27. nov. Africa; 30. nov. sv. Andraš v la. antski dolini.

Dopisi.

Iz Maribora. Število hudobij in samomorov se pri nas, kakor sploh tam, kder ljudje djanski ne izpolnujejo verskih dolžnosti, množi res strahovito. Nedavno se je mršavo človeče iz koroškega predmestja pridružilo nemškemu tržcu, doma iz okolice pri Cmureku, se ž njim peljalo ter mu za plačilo vrat odrezalo in 250 fl. vropalo; konja sta se z mrtvim gospodarjem na vozu pred krmo v Spielfeldu vstavila; zločinca so v Mariboru zgrabili. Še ni dolgo tega, kar se je sodar Schmiederer obesil in zopet imamo novih samomorivcev. V soboto o poldné je iz mosta v Dravo skočil prileten mož vprčo svoje žene, otrok in mnogo ljudstva in takoj v valovih preminol. Drugi den se je drug nesrečnež vstrelil, nek husar vrat prerezal, 47letna vdova si zavdala, 2 viničarja se obesila, nek krčmar zapustivši dolgove in ženo všel in, kakor se govori, tudi obesil. Za božjo voljo, česar se nam je bati, kedar zima ostreje pritisne! Povsod sam verski, nrafski in gospodarski polom, „krach“, zločinstva in samomori! — G. dr. Duhač je izstopil iz mestnega zastopa in položil čast nadomestovalnega župana. Obžalujemo, ta gospod je še najzmerniši bil med mariborsko liberalno itd. gospodo. — Novi nadzornik, g. Ziendler, je prišel ogledovat tukajšnje c. k. višje realke. Naj le dobro vse pregleda in potem odpravi ta „škandal“, da učenci g. prof. Repiča očitno zasramujejo in njegovo ime na stene in zidovje čodrkaajo z maločastnimi pri-

imeni! Bodi temu kriv kdorkoli, učiteljem potrebno spoštovanje od strani učencev se mora varovati, sicer je boljše, ako zavod brez šolske discipline zapró. Škoda za denar, še več pa za nedolžno mladino, ki se slabo izgoja!

Iz Celja. (Porotne sodnije) so se ponedeljek, 12. nov. začele ter pretečeni teden s sledečimi zatoženci opraviti imele: 12. novembra je bil obsojen Filip Golob zaradi posilnega oskrunjenja na 7 let težke ječe. Že enkrat je bil zavljo enakega zločinstva na 2 leti kaznovan; 13. novembra je bil obsojen Florijan Gril, drvar iz Studenice, na 8 let težke ječe, ker je 2. septembra t. l. Alojzija Majena z lesenim drogom tolkel, tako da je ta v neko jamo padel. Toda še zdaj maha po njem, ko revež v jami leži. Zavdal mu je smrtne rane, tako da Majen še tistega dne vmrje. Po zločinstvu se Gril hvali, da ga je po živinsko, ne po človeško vbil. Pri sodnijski obravnavi pa se je delal, kakor da bi bil v pijanosti, brez vsake zavednosti. Majena pretepal; toda porotniki so ga krivega spoznali. 14. in 15. novembra je bila sodnijska dvorana poslušalec iz Celja in celjskega okraja, posebno iz Vojnika, vsa polna; vršila se je namreč obravnava zoper Naceta Premšak-a, župana in mlinarja iz Škoflje vesi; ž njim je bil zatožen ob enem tudi njegov nekdanji mlinarski vodja Anton Rast. Premšak je bil obdolžen, da je ob času, ko ni bil več zmožen plačevati, pri nekterih trgovinskih družbah na Dunaju, v Trstu in v Varaždinu žita in mnogo drugih reči naročeval, in da je meseca februarja t. l. mnogo žita — več kakor 25.000 kilogramov — in žakljev pri Ant. Rastu v Arelinu poleg Vojnika poskril. Premšak je bil toraj obdolžen zločinstva goljufije; Anton Rast pa, ki je te reči sprejel in trdil, da so njegove, je bil zatožen kakor deležnik tega zločinstva. Vse blago, kar so ga preslepljeni upniki Premšaku poslali, je bilo blizu 10.000 gld. vredno; vrednost blaga k Rastu prepeljanega pa je cenjena na blizu 2500 gld. Porotniki so obadva zatoženca kriva spoznali in je bil Pri. na 2 in 1/2 leta, Rast pa na 1 leto ječe obsojen; zraven tega se imata vsaki mesec en dan postiti; 16. nov. so stali pred porotno sodnijo: Miha Pajmon, Juri Zdovšek, Šimon Orož in še nekteri drugi posestniki od sv. Duha pri Ločah. Leti imenovani so bili zatoženi, da so 2. julija 1876 v družbi z mnogo drugimi seljaki iz Loč oborožani s cepci pridri v soseskino sobano, kjer so se srenjski odborniki ravno posvetovali o zidanju nove šole. Grozili so zbranim odbornikom, da jih hočejo pobiti, da bode kri tekla itd. tako, da je morala seja prenehati. Miha P. je bil na 4 mesece, Juri Zd. in Šimon O. pa sta bila vsaki na 2 meseca ječe obsojena; drugi so bili nekrivi spoznani; 17. nov. se je vršila obravnava zoper Karola Pušnika iz ptujske okolice. Leta je bil na sumu in obdolžen, da je 28. marca t. l. Jožefu Zaveu v Karčevini poslopje zažgal iz ljubosumnosti, namreč za tega voljo, ker se je neka vlačuga

od njega, Pušnika, h Zaveu preselila. Pri končni obravnavi je zatoženec svoje zločinstvo tajil; toda vse priče so govorile zoper njega in porotniki so ga krivega spoznali. Dobil je 7 let težke ječe, ki se ima vsako leto 28. marca poojstiti s postom in trdo posteljo.

Od št. lla na Goričkem. Tukaj smo 29. okt. obhajali izredno svečanost. Prišla sta 2 stara mož in žena pridne rodbine Sorkove v Jarenini v našo farno cerkev, kder sta po 50 letih zopet stopila pred sv. altar h poroki. Toda niso ju poročali domači g. župnik, kakor je sploh navada, ampak njuni lastni sin č. g. Janez Sorko, župnik v Angeru. Drugi sin č. g. Alojz Sorko, župnik v Susilah, so pa genljivo poprej pridgali in tretji sin, g. Karl Sorko, nadučitelj pri št. lli, je primerno orgljar svojemu starejšemu bratu pri slovesni sv. meši. To je bilo za stara zakonska res veliko veselje; zaupljivo smeta reči, da sta svoje otroke pray po krščanski izrejala in lepo za nje skrbela. Štirje sinovi so nju spremljali k zlati poroki in štiri hčeri, katerih vsaka pri enem bratu živi kot gospodinja. Vsem se je na licih brala velika hvaležnost in spoštovanja do ostarelih starišev!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. V državnem zboru je večina poslancev sprejela novo postavo o nacionalnej banki. Po novem letu dobijo Magjari precej srebra bankinega v Budapešt in bodo začeli izdajati magjarske bankovce blizu tako, kakor je znani Košut delal l. 1849; tudi nova nagodba bo sprejeta na 10 let in sicer taka, kakoršno si Magjari želé, ker se nemški ustavoverci bojé za svoje ministre in sedanjo gospodstvo. Poslanec pl. Plenér je pre-rokoval, da bodo ti gospodje še vzajemno avstrijsko vojsko in torej celo cesarstvo razklali na dvoje tako, kakor sedaj banko nacionalno. Českega naroda 32 poslancev pa neče priti v državni zbor ter so vložili protest zoper dualizem, zoper novo nagodbo, ker se ni poslušalo na Česko, ki vendar plačuje 50% vseh avstrijskih davkov. Česki poslanci so se poslanstvu odpovedali in zahtevajo nove volitve, če jim ministri ne verujejo, da je ves česki narod istih misli. — Zahodno avstrijsko železnico bodo ministri za državo kupili z 1 milijonom goldinarjev, sedaj ko so njej v podporo že potrošili 8,216.500 fl. — V Gradcu so odprli 18. t. m. novo obrtniško šolo; tudi minister Štremajer bil je navzoč. — Delegacije začnejo 5. dec. zborovati. — Svitli cesar se mudijo v Budimpeštu. — Sodnijska obravnava zoper srbskega narodnjaka Miletiča se je pričela. — V Dalmaciji pri Plavanjskem brdu je 400 Turkov vdrló čez našo mejo; divjaki so užgali več hiš in vropali 46 volov, 1 konja in 1 kozo ter se z plenom vrnoli v Bosnijo.

Vnanje države. Rusko cesarstvo je za vojne potrebe letos potrošilo 700 milijonov rubljev t. j. 1050 milijonov goldinarjev. — Poljak Lukavski je prišel v Berlin in je hotel nemškega cesarja in ministra Bismarka usmrtiti, je pa bil ugrabljen. Bismark je tudi ponudbo Avstrije gledé obnóvljenja kupčijske pogodbe strogo zavrgel. Proti Francozkemu se Nemci močno utvrdujejo; v mestu Strassburgu in Kölnu delajo celo pri luči šance in redute. — Francoski republikanci hočejo revolucijo napraviti in šéujejo vojake zoper Mak-Mahona, naj mu odrečejo pokorščino. — Na Italijanskem se pošoláh katekizem uči le, če srenja to zahteva; tako je storilo mesto Turin, kder so očetje 20.000 otrok terjali katekizem, samo 3 so se odločili zoper krščanski nauk. — Angleži zbirajo vojake v Indiji ter jih hočejo Turkom poslati na pomoč. — V južni Ameriki, posebno v Brasiliji, je rogovilstvo freimaurejev precej potihnilo in katoličanstvo zopet napreduje. — Abesinski kralj v Afriki, Janez, je svojega mohamedanskega nasprotnika v vojski premagal in tudi z egipčanskim vice-kraljem mir sklenil. — Poslanec združenih držav severne Amerike je turškemu sultanu nasvetoval, naj brž sklene mir z Rusi brez ozira na Angleže. To pa naše turkoljube silno peče!

Ruski-rumunski-črnogorski-turški boj.

Neizmerno veselje in navdušenost razlega se po celi Rusiji in po vsem slovanskem svetu: najmočnejšo turško trdnjavo v Aziji, močni Kars, so ruski junaki v nedeljo 18. nov. po 12urnem silnem naskoku in boju vzeli. Celo noč je trajalo grozno klanje, general Grabbe je takoj v začetku padel, ko je moskovski regiment peljal proti šancam; to pa ni nikogar splašilo, generali Lázarjev, Rop in Komarov so vdrli v mesto, čeravno njim je palo 2700 ranjenih in mrtvih; nekoliko Turkov je hotlo zbežati, bili so pa od kozakov zajeti in je torej vse v Karsu prešlo v rusko oblast namreč 12 šanc, mesto z gradom, 300 kanonov, turška vojna kasa, veliko živeža in streljiva in 10.000 vjetih turških vojakov s 2 pašama, 7000 Turkov je pa bilo poklanih in ranjenih. Ko je ruski car po telegrafu pred Plevno zvedel sijajno zmago, njo je takoj strmečim oficirjem in vojakom naznanil; ti so pa zagnali gromovito hurrá klicanje in po 3 krat iz vseh 500 kanonov proti Plevni vstrelili, Osmanu na znanje, da so njegovi rojaki v Aziji popolnem pobiti. Car je tudi po telegrafu svojim junakom v Kars poslal svoje priznanje in zahvalo ter dodjal pomenljive besede: „vojske in trpljenja še ni konec, za vaše rodbine bo skrbela Rusija in vaš car, vaše sirote so moji otroci“. Te besede kažejo na blago srce ruskega carja, ker je pri veselju sijajne zmage, lepo zmisli tudi na žalost in solze zapuščenih sirot, ki so v boju zgubile svoje očete! — Kmalu tisti den t. j. 18. nov. je od Karsa 15.000 Rusov mahnilo v Erzerum, da pomagajo še to mesto vzeti, preden zima pritisne. Pred Erzerumom so 16. nov.

Rusi napali šanco Azazije, vlovili 520 Turkov in uničili 30 kanofov, vendar so se morali pred ognjem bližnje, večje turške šance umakniti nazaj. Ko pride Rusom pomoč od Karsa, se bodo brez dvombe tudi Erzeruma kmalu polastili. — Pred Plevno še Rusi vedno držijo Osman-pašo obkoljevalnega in ga poščipnejo sedaj tu, sedaj tam; 15. nov. so Rumuni vzeli višino Bivular na severni strani, malo poprej pa Skobeljev „zeleni breg“ na južni strani. „Zeleni breg“ je hotel Osman-paša zopet pridobiti, toda Skobeljev se je strašno branil; 5 konjev so mu postrelili, jega samega 2krat ranili, ali premagati ga niso mogli. Po neizmernih zgubah so Turki napadanje popustili. Sicer se pa odločba pri Plevni vsekako bliža. Nekateri pravijo, da je Osman z živžem pri kraju 27. novembra, drugi da 6. decembra ali 15. decembra. Bodi kakorkoli, dolgo ne bo mogel med šancami obstati že zaradi tega ne, ker so njegovi vojaki večidel bosi in brez izimske obleke. Tudi mu skušajo 3 turški generali prihiteti na pomoč: Sulejman-paša se od Šumle sem bliža Trnovi; tukaj se hoče z Reuf-pašem, ki zopet Ruse v Šipkinem klanecu strahovito napada, združiti in naprej proti Plevni rinoti. Isto namerava Mehemed-paša storiti od zapada; v ta namen zbira v Sofiji 60.000 mož z 150 kanoji ter hoče nad Vraco priti blizu do Plevne. Rusi se torej to videči bolj zgoščujejo okoli Plevne in Trnove, da zadržavajo Sulejmana in Mehameda tako dolgo, dokler Osmanu živževa ne zmanjka. Velevažno je tudi to, da so se Rusi polastili tretjega klanca in steze čez Balkan, namreč soteske pri Rozaliti; brž ko Plevna padne, bo lahko 60.000 Rusov šlo čez Balkan. Srbi tiščijo vedno več vojske na turško mejo, mnogo prostovoljcev, zlasti veliko avstrijskih doslužnenih oficirjev, je došlo v Belgrad; pravijo, da je Srbija letos veliko bolj orožana, kakor lani; okoli 28. nov. se pričakuje, da začne boj. Črnogorski knez vrlo napreduje; polastil se je 6 kvadr. milij velikega zemljišča med Dalmacijo, Jadranskim morjem, Bojano in Skadarskim jezerom in vzel Spico, Antivar in Volovico. Katoliški Malizorci, stanujoči v Albaniji, so se Črnogorcem pridružili z 800 junaki. Saib-paša je iz Spuza in Podgorice nekoliko na ravan polukal, je pa bil hudo tepen in v mestu nazaj vgnan! Turškemu sultanu se je že Mohamed v sanjah prikazal in mu naročil mir sklenoti z Rusi.

Za poduk in kratek čas.

Črtice iz slovanskega bojišča v Aziji in Evropi.

XVI. Pred mesencem dni so naši slovanzo-rečni turkoljubi klepetali, kako je Rusija v Aziji pobita, ter da je ondi za letos boj skončan zmagonosno za Turke. Ali sedaj je vse drugače, kakor so si turkoljubi reč domišljevali. Boj se ni skončal, ampak še le trdno začel, silni udarci zadevljejo

Turke nepričakovano naglo in pogubno. Jihova vojna bila je pred Karsom razdjana, ostanki pa pred Erzerumom pobiti; najmočnejša turška trdnjava v Aziji, namreč Kars, je v ruski oblasti in Erzerum, glavno mesto Armenije, se jim ne more dolgo več braniti — vsa Armenija, dežela blizu toliko, kakor polovica Avstrije, je za Turke zgubljena. Muktar-paša se je sicer 28. okt. z Izmail-pašo združil in do 4. nov. kakih 20.000 vojakov zbral na višinah proti izhodu pred Erzerumom. Črez te višine pelje iz precej široke ravnine od Hasan-kale, kamor sta ruska generala Heiman in Terguzakov že bila pridrla, skozi skalno sotesko ozka pa dobra cesta v Erzerum. Ta prelaz je Muktar sklenil Rusom zabraniti. Na severno stran od soteske je poslal Izmail-pašo, sam se je postavil nad klanec in južno stran. Okoli 8. ure dopoldne 4. nov. so ruski pešaki zgrabili Izmail-pašo, vendar ga nikamor niso mogli potisniti, strašno se je branil in mnogo Rusov je palo. Turki so že veseli bili in mislili, da je zmaga jihova. Okoli poldne pridraplje veliko tisoč ruskih konjenikov proti soteski, zemlja se je pod kopitami konjev tresla. Muktar jim da precej blizu priti, potem pa hipoma iz vseh kanofov v nje streljati in svojim pešakom z bajonetom nad nje vdreti iz višin. Ali to je bilo za Turke pogubno. Kajti ruski konjeniki se bliskoma umaknejo nazaj pred Turki, ti pa sedaj tem hujše za njimi pritiskajo; vendar ko so že precej daleč bili prodrli v ravan, se vzdigne jim na strani 45 ruskih bataljonov, ki so se prejšnjo noč ondi po grabah in jamah poskrili. Kakor da bi bili iz grobov vstajali ali iz tal rastli, množi se število ruskih pešakov ter premejo z neizmerno urnostjo in silo Turke od strani; ob enem se obnejo ruski konjeniki in lomastijo nazaj nad nje. Ti se prestrašijo, obrnejo, bežijo, Rusi pa udarijo za njimi tako naglo, da so vsi skup skoro ob enem v klanecu, na višini in za višino proti Erzerumu. Poidoč bilo je strahovito klanje, Rusi so Turke kar zabadali in sekali kakor kozle, in česar ni pokončal ruski bajonet, sablja, puška in revolver, to je prišlo še pod ruske kanone, katerih so kanonirji kaj hitro spravili na višino in v bežeče Turke streljali. Tolik strah se je Turkov lotil, da so 36 kanonov pustili na višini, vse je bežalo na nos na vrat v mesto. Rusi so drugi den pokopali 2500 Turkov; koliko ranjencev je v mesto všlo, to še ni razvidno; bodemo pa skoro izvedeli, ko bo Erzerum v ruski oblasti.

Erzerum je planinsko mesto, pozidano na 6046 čevljev nad morjem pozvišani ravani, ki je obdana proti jugu, izhodu in severu od skalnih gor; te so sedaj že z snegom pokrite. Na zapadni strani od mesta je pa ravnina, po kateri že iz sv. pisma stare zaveze znana reka Evfrat teče. Mesto šteje 40.000 prebivalcev, ki so na glasu zaradi svojega marljivega rokodelstva in kupčije. Najbolj slujejo erzerumski kovači, puškarji, srebrnarji, zlatarji, usnjarji in izdelovalci preprog, sagov ali

tepihov. Samo angleškega blaga se skozi Erzerum prepelja na leto v vrednosti 3 milijonov goldinarjev. Sploh Erzerum je veliko tržišče za evropsko in azijsko blago. Ulice po mestu so ozke, skrivljene in nesnažne, mnogo hiš je v zemljo izkopanih tako, da samo 3—4 črevlje iz tal molijo. Sredi mesta je močan grad; zunaj njega pa 5 velikih šanc, ki se naslanjajo na mestno visoko ozidje in globok graben. Erzerum je starodavno mesto, ki je v teku stoletij mnogo pretrpelo od raznih sovražnikov. L. 1049. so ga bizantinski cesarji močno utrdili, kar pa ni zabranilo, da bi se ga l. 1201. ne bili polastili divji Seldžuki, ki so takrat razdajali 100 cerkev in pobili 140.000 ljudi. L. 1242. so Erzerum vzeli Mongoli in l. 1517. Turki. L. 1829. je ruski general Paskijevič mesto naskočil in ga vzel, toda pri sklepanju miru so Turki Erzerum dobili nazaj, kar se pa sedaj gotovo ne bode več zgodilo, če se ga Rusi zopet polastijo.

Smešničar 47. Nekdo prinese pismo na pošto brez napisa ali adrese. Poštar to opazivši vpraša ga: zakaj nisi napisal, kam ide pismo? „Kako pa, pravi oni, jeli mislite, da naj vsaki zna, komu pišem?“

Razne stvari.

(*Vabilo na naročbo časopisa Matice slovenske*) se objavi z tem, da kdor želi ta list, naj se oglasi pri tajništvu Matičnem, z naročnino 50 kr. ali tudi samo z zagotovilom, da hoče list prejemati in ga plačevati do konca decembra t. l. Tudi gg. pisatelji, ki imajo kak znanstven spis, naj blagovolijo gradiva poslati za-nj!

(*Vstrelil se je*) 18. novembra v Celju stotnik Dobaj. P. evelika in nespametna žalost zaradi zgube njegovih otrok mu je možgane zmedla, da si je življenje končal.

(*Javna zahvala*) se izreka č. g. Jožefu Sorglechnerju, bivšemu kaplanu v št. Martinu pri Slov. Gradcu, za veliko dobroto, da so več Slov. Gospodarjev naročevali in brezplačno delili. Valentin Fišer, Franc Wankan.

(*Iz Loč pri Konjicah*) se nam piše, da imajo ondi namesto g. Dežmanovih „prokletih grabelj“, sedaj „proklete vile“.

(*Shod volincev*) slovenskih v Slov. Gradcu 13. nov. je č. g. dr. Šuca tamošnjega mestnega fajmoštra, postavil enoglasno za kandidata pri bližnjih volitvah v deželni zbor; shod v Celju 20. nov. pa g. dr. Dominkuš, dosedanega poslanca, in č. g. Bohinca, dekana v Brašlovcih, za volilni okraj: celjski, vranski, gornje-graški, šmarjski, laški in konjiški.

(*G. Kurman in g. Gatti*) v fari sv. Lovrenca v puščavi naznanita, da je bila tožba zavolj sleparjenja s ponarejenim pooblastilom pri srenjski volitvi

zavržena, (o kateri tožbi smo poročali v št. 35), in da tudi pristavek „znana nemškutarja“ nikakor ne spada na nju.

(*Cementirovalni urad*) pri sv. Lenartu v slov. goricah je začel uradovati 1. novembra t. l. v hiši g. Sarnitz-a. Uradni den je vsaka sredo!

(*Rahlo zimo*) nam prerokujejo nekateri bčelorejci, ker si bčele luknjic v panjih še niso zadelale, kakor prejšnje jeseni.

(*Otroci umirajo*) močno zlo pri sv. Roprtu v slov. goricah; pri nekaterih hišah so po 3 in 4 ali vsi otroci pomrli in sicer po hudih ginah.

(*Uredništvo „Slov. Gosp.“ potrdi*), da nobeden čč. gg. kaplanov v Šoštanju ni pisec dopisa v 45. šte. „Slov. Gosp.“

(*Iz Runča se nam piše*), da je v Stanovskem vrhu zgorela viničarija Dornavske grajščine; ko bi se veter vzdignil, strašan požar bi postal.

(*Spremembe v Lavantinski škofiji.*) Umrl je preč. g. Joanez Vošnjak, doktor bogoslovja, kn. šk. konzistorijalni svetovalec, infulirani prošt, mestni župnik in dekan v Ptuj, v 59. letu starosti. Za provizorja mestne fare v Ptuj je imenovan ondotni vikar, č. g. Andrej Kraner. Mestna fara je do 1. januarja pr. l. razpisana. — Gosp. Pignar stopi zopet v službo in pride za kaplana k sv. Hemi. — Gosp. Obrán je prestavljen v Artiče. — Gosp. Jakopina stopi v začasni pokoj.

(*Za družbo duhovnikov*) so vplačali čč. gg. Klobasa Fr. 20 gld. (ustn. in letn. dopl.); — Obrán in Šijanec letnino.

Dražbe III. 24. nov. Jožef Slugajeva zapuščina v Planini 1390 fl.; 27. nov. Janez Vidmar 5050 fl. v Konjicah; 28. nov. Jožef Francel v Slov. Bistrici; 30. nov. Franc Klaužer v Veterniku 571 fl., Ferdinand Glojnerič pri Sotli 1705 fl., Katarina Vostner 1330 fl. v Kozjem.

Tržna cena

preteklega tedna po hektolitrih.

1 Hl. = 1⁰⁰/₁₀₀ vag. — 100 kilo = 1 cent in 78 ¹/₂ funta

Mesta	Pšenica		Rž		Ječmen		Oves		Tursica		Proso		Ajda	
	fl	kr	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Maribor	9	50	6	10	5	20	2	80	6	50	6	40	6	80
Ptuj	8	60	6	20	6	10	3	10	6	10	5	60	6	10
Ormuž	8	80	6	80	5	40	3	55	5	—	7	80	4	60
Gradec	9	20	6	5	4	85	2	95	6	20	6	30	7	65
Celovec	9	34	6	72	6	32	3	—	5	16	4	46	6	22
Ljubljana	9	75	5	36	5	3	3	25	6	40	5	36	6	50
Varaždin	8	80	6	40	5	40	3	20	6	—	6	30	7	—
Zagreb	8	90	7	—	3	80	3	20	6	40	6	60	7	40
Dunaj	100 Kil.	12	20	8	40	10	30	7	15	8	25	—	—	—
Pešt		10	50	7	20	8	—	6	90	7	50	5	—	—

Loterijske številke:
 V Trstu 17. novembra 1877: 14, 38, 5, 32, 45.
 V Lincu " " 44, 42, 50, 84, 10.
 Prihodnja srečanja 1. decembra 1877.

Najnovejši kurzi na Dunaju.
 Papirna renta 63-20 — Srebrna renta 66-70 — Zlata renta 74-00 — Akcije narodne banke 828 — Kreditne akcije 203 — 20 Napoleon 9-55 — Ces. kr. cekini 5-69 — Srebro 106-25.

Prostovoljna prodaja

zemljiša pri sv. Tomažu nad Veliko nedeljo, tik ptujsko-ljutomerske okrajne ceste. Stanovanje je zidano z prostornimi sobami, kuhinjo, hranilnico, pivnico, z gospodarskim poslopjem. Zemlje je nad poltretji oral, brajda z dragim trsovjem, sadunosnik in krog živa ograja. Komur se poljubi, naj se v kratkem pri tomašnjem gosp. nadučitelju oglasi. Ker je le pet minut od cerkve oddaljeno — sodi pač najlepše za g. zdravnike in č. g. doslužene duhovnike.

1-3 Kovačnica v najem

se daje v Slapah v župniji bl. Marije na ptnjiški gori. Kovačnica je na 2 ognjišča z velikim kladvom — amrom — pri Dravinji stoječa, zraven je hram za stanovanje. Ako si najemnik želi tudi njiv in travnikov, jih zamore dobiti; več se izve pri g. srenjskem predstojniku na Gori.

1-3 Poduk v kletarstvu

se bo za goste vršil na vinorejski šoli pri Mariboru od 10.—15. decembra t. l. vsaki den od 10.—12. ure dopoldne. Poduka, ki ga bo strokovnjaški učitelj g. Kalmann razlagal, se zamore 20, vsaj 18 let starih in dovolj izobraženih štajercev udeležiti. Kdor to hoče, ta se naj do 6. decembra pri g. ravnatelju vinorejske šole pismeno oglasi!

Sirovi loj
 kupujeta vsaki čas po najvišji ceni
Karl Pamperl-ova sina,
 Topilnica za loj, svečarja in milarnica,
 zaloga vžigalnih, svetilnih in masčobnih tvarin
v CELOVCI na Koroškem.

3-3 PRAKTIKANT,

zmožen slovenskega in nemškega jezika dobi v Mariboru pri večji prodajalnici sukna, platna in mešanega blaga takoj dobro službo. Več se izve v tiskarni g. Pajkovi v Mariboru.

Denarji najdeni.

2-2 Ta, ki jih je izgubil, naj se z vsem izkaže pri predstojništvu občine **Krčevine** pri Mariboru.

Očitna zahvala.

Jaz podpisani pogorelec sem imel pri vele-slavni vzaj. zavarovalni banki **SLAVIJI** v Pragi od pretečenega poletja zavarovano pri okrajnem zastopniku L. Stepišniku v Slov. Bistrici ter sem od tega znesek zavarovalnine v gotovih denarjih resnično prejel.

Zahvaljujem se tedaj jako srčno in občno blagorodnemu gospodu Ivanu Hribarju, glavnemu zastopniku, (za slovenske dežele in za trojedino kraljevino) Pražke vzaj. zav. banke v Ljubljani.

Visolska gora dne 3. novembra 1877.

Janez Vitmajer
 posestnik.

3-3 Naznanilo.

V ljutomerski lekarnici pri g. Ivanu Schwarzu so naznanilne knjige za vino. Vinorejci in vinokupci naj se tam oglašajo.

Vinorejsko društvo v Ljutomeru.

Izurjen mežnar, 3-3

ki že dolgo let to službo opravlja in z svojo ženo vred razumi tudi krojaško delo, išče primerne službe. Več se izve pri opravništvu „Slov. Gospodarja.“

5-5 Priporočba.

Podpisani priporočuje slav. občinstvu svojo nagrobne spomenike in nagrobne plošče,

iz pohorskega marmorja izdelane, kojih ima mnogo na izbiro.

Ludwig Baltzer,
 stavbarski mojster (Fabrikstrasse poprej Stiehl) v Mariboru.

Cerkveno blago

v bogati zalogi: Casule, od 26 do 400 gld.; potem pluviale, štole, cerkveno perilo, spletke i. t. d. se dobó po jako znižani ceni, pri odlično se priporočujoči

B. Kogl,
 2-3 kongresni trg št. 32 v Ljubljani.